

ERKKI VETTENNIEMI

Nietzsche New Yorkin maratonilla

Running and Philosophy. A Marathon for the Mind. Toim. Michael W. Austin.
Blackwell, Malden, MA 2007. 226 s.

Kun Tapio Koski julkaisi osallistuvaan havainnointiin ja Heideggerin hahmoon nojanneen monografian *Juoksemisen filosofia* (2005), hän sai takakanteen kiittävän maininnan Amby Burfootilta, amerikkalaisen juoksujournalismin veteraanilta ja Bostonin maratonin muinaiselta voittajalta. Burfoot tuskin oli perehtynyt suomenkieliseen käsikirjoitukseen edes sanakirjan kanssa, mutta Kosken analyysille hän silti toivoi huomiota kielikynnyksen tuolla puolen.

Kun sitten angloamerikkalaisten yliopistohumanistien tekstejä ilmestyi nimellä *Running and Philosophy*, osallistuvaa hölkkähavainnointia oli jälleen tehty ja Heideggeriakin oli jalkamatkojen lomassa luettu. ”Juoksemme, siis ajattemme”, linjaa esipuheessa samainen Amby Burfoot. Hän myös sanoo yllättyneensä antologian helppolukuisuudesta: kirjoittajien taustoista huolimatta niteestä ei tullut narisevan akateemista opusta. ”Me olemme kaikki filosofeja”, vakuuttaa Michael Austin alkusanoissa ja tarkoittaa ”elämän suurten kysymysten” (onni, tuska, kärsimys) pohdintaa.

Asvaltin poltetta ja kivun biologiaa

Kirjan ensimmäisessä artikkelissa Raymond Angelo Belliotti muistelee New Yorkin maratonia vuodelta 1984. Päivä oli kuuma ja kostea, Belliotti oli tekijämiesten tavoin toistuvasti keskeyttämisen partaalla, ja vain Nietzschen oppien turvin hän onnistui sinnittelemään perille asti. Tai ainakin niin pitäisi päätellä Belliottin tekstin perusteella. Hän soveltaa nietzscheläistä kohtalon sy-

leilyä (*amor fati*) newyorkilaiseen katukoitokseen, ja lopputulos vertautuu vähintään kolmen tunnin maratonsaavutukseen, mihin hän ei omin jaloin tuolloin kyennyt.

Seuraavassa kirjoituksessa juoksijoiden välisiä emootioita tulkitaan Aristoteleen ystävyysajattelun valossa. Aamulenkien ihanuus saa niin ikään oodinsa, samoin juoksuaskeleen esteetiikka, ja kivun (oletetusti) jalostavaa vaikutusta lähestytään parissa kolmessa kontribuutiossa.

Lukusuorituksen tekee puolestaan paikoitellen puuduttavaksi se, että valtaosa kirjoittajista on jo valmiiksi juoksulle vihkiytyneitä. Jeremy Wisniewski on sikäli jännittävä poikkeus, että hän kertoo aloittaneensa hölkkäharrastuksen varttuneella iällä, ja eksperimentin saldoa hän purkaa nyt fenomenologisella otteella, tarkemmin sanoen Merleau-Pontyn terminologialla. Wisniewski havainnollistaa askel askeleelta ja oikeastaan aika hauskaasti, miten hänen maailmasuhteensa muuttui juoksuun puhkeamisen myötä.

Jos sitten Sharon Kayen juttuun on uskomisen, moderni elämäntapa ei tyydytä *homo sapiensin* biologisia tarpeita, ja juoksuharjoitteet ovat meille kaikille suorastaan atavistinen välttämättömyys. Kayen artikkeli on ilmeisen laskelmoidussa kiihkeydessään antologian retorinen huijpentuma, kuin vimattu irtiotto tasaisen vauhdin taulukon mukaan etenevästä tekstimassasta.

Autenttisen askeleen kaipuu

Useimmat kirjoittajat ovat osallistuneet kilpailuihin, tai hölkkätahtumiin, kuten Suomessa sanottaisiin. William Kabasenche kajoaa suorituskykyä kehittäviin aineisiin harrastelijahölkääjän näkökulmasta

ja Alasdair MacIntyren hyve-etiikan varassa. Siltä pohjalta hän tuomitsee veriarvojen manipuloinnin epohormonilla, mutta ei noteeraa kyllin selkeästi sitä, että juoksualan ammattilaiset tunnustavat toista etiikkaa, jolla on niukalti yhtymäkohtia virkistysliikkujien filosofoinnin kanssa.

Kabasenche ei sitä paitsi kerro, hyväksyykö hän palautusjuomat, energiapatukat, vitamiinivalmisteet ja muut niin sanotut lisäravinteet, joilla on täsmälleen sama funktio kuin älyllisesti heiveröisin perustein dopingiksi nimetyillä tuotteilla.

Heather Reid esittelee vuorostaan Heideggerin ”autenttisuuden” käsitteen ja soveltaa sitä kahdella jalalla kiiruhtamiseen. Oheislukemistoksi kelpaa tällöin Tapio Kosken edellä mainittu tutkielma. Samalla vaivalla kannattaisi tutustua myös Heidegger-kriitikko Theodor Adornon näkemyksiin ”autenttisuuden jargonista” – ja kuten Adornonsa lukeneet tietävät, hän oli kilpaurheilunkin kiivas kriitikko. Kun on silmäillyt yhden heideggerilaisittain viritetyn ylistyslaulun pyhäamun juoksutuokiolle tuuhean metsän temppeleissä, seuraavien yrittäjien sepitelvät eivät välttämättä tuota toivottua reaktiota.

Juuri se on käsillä olevan kirjan suurin ongelma. Ajatus rullaa ihailtavan sujuvasti, mutta vailla varsinaista kitkaa eli maitohappohumauksiin vertautuvia jaksoja. Narsismin ja kehokultin uhkakuvat sentään vilahtavat J. P. Morelandin tekstissä. Niistä aineksista voisikin kyhätä Adornolle omistetun antologian kunto- ja kilpaurheilusta jälkiteollisen ajan eskapismina, pakkomielleisenä pakona arjesta, mutta tarttuisivatko sellaiseen niteeseen muut kuin me entiset juoksijat?